

نویکردنەوەی بەرژەندييەكان ئەمریکا-ریئیشاندەرى گاتىي ستراتيژى ئاساپىش نېشتمانى ئەمریکا

04-04-2021

نووسەرهكان

ناوهەندى لېكۆلەنەوەي روودداو

نویکردن‌های به رژه و ندیمه کانی ئەمریکا

کۆشکی سپی له مانگ ئاداردا ستراتیزی نوی خۆی بهناویشان ریئیشاندەری کاتى ستراتیزی ئاسایشى نیشتمانى ئەمریکا^[ii] بڵاکرده‌وه، كە تىدا جەخت له گەراندە و پەيوهندىكىردن به جىهانه‌وه دەكات. ستراتیزه کاتىيەكەي ئيدارەي نوى، جەخت له كاراندە و بەررووي جىهان و پابەندبۇون به بەهاكاني ديموکراسى و مافى مروف و كاركردىنە هاوبەش و پاراستنى هاوبەيمانەكان و گەراندە وەي ئەمریکا بۇ سەركىزىدەتى جىهان لە رىخراوە نىودەولەتىيەكان و رىخراوە جىهانىيەكاندا كەرددەتەوه. لە پىشەكى راپورتەكەدا جۇ بایدەن سەرۆكى ئەمریکا جەخت له پابەندى ئەمریکا به دووبارە پەيوهندىكىردن به جىهان و رووبەرۇوبۇونەوهى ئالىنگارىيەكان لە داھاتوودا دەكتەوه و دەللىت: "من جارىكى دىكە پابەندىم به پەيوهندىكىردن به جىهانه‌وه دووباتدەكەمەوه، نەوهكۇ بۇ رووبەرۇوبۇونەوهى ئالىنگارىيەكانى دوینى، بەلكۇ بۇ ئالىنگارىيەكانى ئەمرۆ و سېبەينى."

پىشەكى

من جارىكى دىكە پابەندىم به پەيوهندىكىردن به جىهان دووباتدەكەمەوه، نەوهكۇ بۇ رووبەرۇوبۇونەوهى ئالىنگارىيەكانى دوینى، بەلكۇ بۇ ئالىنگارىيەكانى ئەمرۆ و سېبەينى.

جيھانەكەمان لە خالى وەرچەرخاندایە، دايىمامىكى جىھان گۇراوه. لەم کاتەدا قەيرانە نویيەكان پىويسىتى به سەرنجدان بۇ خىراكىدىن بەرەنگاربۇونەوهى ئالىنگارىيەكانى وەك بڵاوبۇونەوهى پەتا (پاندامىك)، قەيرانى كەشۈھەوا، چەكى ئەتۆمى و شۇرىشى پىشەسازى چوارەمەھەيە، بەدلنیاپىيەوه، ئىمە تەنبا لە بەرەپىشىدانى بەرژەوەندىيەكانى ئەمریکا و بەرژاڭىتنى بەها جىهانىيەكان بەكاركىردن لەسەر كارى هاوبەش لەكەن نزىكتىرين هاوبەيمانەكانمان و هاوبەشەكانمان سەرەتكەپۈن. ھەروھا، بە نویکردنەوهى سەرچاوهى بەھىزى نىشتمانى خۇمان، كە ئەمەش بە بۇۋۇزەندەوهى سەرەكىتىرين بەنەماكىمان دەستپىنەكەت، كە ديموکراسىي ئىمەيە. من باوهەم وايد، ئىمە لە نىۋەپەستى مشتومرېزىكى بەنەرەتى و مىزۈوېداین لەربارە ئاراستە داھاتووی جىھانەكەمان. خەلکانىكى مشتۇومرى ئەوه دەكەن بەرەچاوكىردىنەممو و ئەۋ ئاستەنگانەي دىنە پىشمان تاڭرەوى باشتىرىن رىڭىا يە بۇ پىشەوه، ھەروھا خەلکانىكى دىكەشەن و تىدەگەن ديموکراسى گەرنگە و بەنەمايە بۇ سەركەوتىن بەسەر ئەۋ ئاستەنگانەي رووبەرۇوي جىھانەكەمان دەبىتەوه.

من بەتەواوى باوهەم بەوهەيە، كە ديموکراسى كلىلى ئازادى، خۇشكۈزەرانى، ئاشتى و كەرامەتە. ئىستا ئىمە دەبىت بەرۇونى ئەوه نىشانبىدەن، كە گومان لادەدات و ديموکراسى بۇ خەلکى خۇمان بۇ خەلکى جىھانىش بەردەستدەبىت و سەرەدەكەۋىت. پىويسىتە ئىمە بىسەلمىننەن، كە مۇدىلەكەمان شۇپەوارى مىزۈوېي نىيە، بەلكۇ تاكە رىڭىا يە بۇ ئەوهى بەلینەكەي داھاتوومان بەھىننە دى. ھەروھا، ئەگەر ئىمە بەيەكەو و لەكەن هاوبەشە ديموکراتىيەكانماندا بە مەمانە و ھىزەو كار بەكەين، ئۇوا رووبەرۇوي ھەممۇ ئاستەنگىكى دەبىنەوه و پىشى ھەممۇ بەرىبەستكاريڭ دەكەۋىن. بەدېھىننان ئەم ئامانجانە دەگەرپىتەوه بۇ ناوهەرۆكى ستراتىزىي پىشنىيازكارا: پىويسىتە ويلابەتە يەكىرتۇوەكانى ئەمرىكا بەرژەوەندىيەكانى نوی بەكەنەو بۇ بېنېنى ئاستەنگەكانى ئەمرو لە بېنېدەكى بەھىزەوه، ئىمە بناخە ئابوورىيەكەمان باشتىر بىنیات دەنن، دووبارە دەستدەكەين بە جىڭىرەنەوهى بېنگەي خۇمان لە دامەزراوه نىودەولەتىيەكان، بەرژىردنەوهى بەهاكىمانان لە ناوخۇ و بەرگىردنىان لەسەر ئاستى ھەممۇ جىھان. ھەروھا بە مۇدىلەكەن توانا سەربازىيەكان، ئەۋىش لەكاتىكىدا پىشەكى بۇون بە دېپلۆماسىيەت و دووبارە بۇزىاندەوهى تۆرى هاوبەيمانى و هاوبەشى ئەمریکا دەبىت. ھەروھا، ئىمە ئەم كارە دەكەين و دەبىت بۇ خەلکى ئەمرىكاشى روون بەكەنەو، كە سەركىزىدە ئەنگىرەنە ئەمرىكا لە ئاشتى و ئاسایش و وەبرەھىنائىكى نىيە، كە ئىمە ھەست بە باشى بەكەين، بەلكۇ ئەوه دەنلىمان دەكتەوه، كە چۈن خەلکى ئەمرىكا لە ئاشتى و ئاسایش و خۇشكۈزەرانى دەزىت و ئەوهەش بەرژەوەندىيەكى حاشاھەلنىڭەرە.

كاتىكى هاوبەيمانەكانمان بەھىز دەكەين، ھىز و تواناي خۇمان بۇ تىكىدانى ھەرەشەكان پىش ئەوهى بگەنە كەنارەكانمان گەورە دەكەين و وەبەرهەننەن لە پىشەكەوتى ئابوورى ولاتاندا دەكەين. بازىپى نوچ بۇ بەرەھەمەكانمان دروستدەكەين و ئەگەرى ناسەقامگىرى و تووندەتىزى و كۆچى بە كۆمەل كەمدەكەينەوه. كاتىكى ئىمە سىستەمە تەندىرەتسەرىي كان لەسەرتاسەرى جىھان بەھىز دەكەين، مەترسى بلىاپۇونەوهى پەتاي جىھانى (پاندامىك) كەمدەكەينەوه، كە ھەرەشەن بۇ سەر خەلک و ئابوورىيەكان. كاتىكى ئىمە بەرگىرى لە مافى يەكسانى ھەممۇ خەلک، ۋەن و كچان، ھاۋەرگەزخوار، كۆمەلگە رەسەنەكان، كەسانى خاوهن پىداويسىتى تايىھەت، خەلکانى ھەممۇ

باکگاراوندیکی ئىتىنى و ئايىنى دەكەين، ئەوا ئىمە يارمەتىدەر و دلىنادەبىنەوە، كە ئەو مافانە بۇ مندالانى خۆمان لىرە لە ئەمرىكا پارىزراوه.

ئەمپۇر، من ئەم رېنىشاندەرە كاتىيە بىلۇدەكەممەوە بۇ گەياندى روانگەي بىنىنیم بۇ چۈنېتى مامەلە كەردى ئەمرىكا لەگەل جىهاندا. هەروەھا من دەزگا و دامەزراوه کان ئاراستە دەكەم بۇئەوەي كار و بەرنامەيان لەگەل ئەم رېنىشاندەرەدا رېكېخەن و كارى پېپكەن. تەنانەت كاتىڭ دەست بە كاركىدن لەسەر ستراتىژى ئاسايىشى نىشتمانى ئەمرىكا دەكەين. كاتمان نىيە بۇ به فىپرۇدان، راستىيە سادەكە ئەوەيە: ئەمرىكا چىدىكە ناتوانىت لەسەر شانقۇي جىهان نەبنىزىت. هەروەھا بە سەركەدالىتى بايدىن و هارىس، ئەمرىكا دەكەرىتەوە. دىپلۆماسى وهاوبەيمانەكان دەكەرىنەوە، بەلام ئىمە سەيرى دواوه ناكەين. ئىمە بەناتەواوىي سەيرى داھاتوو دەكەين و بۇ ئەوەي بەيەكەوە بتowanىن بۇ خەلکى ئەمرىكاى بىنيات بنىين.

با بىرۇينە سەر كار!

جۇ بايدىن

سەرۆكى ويلايەته يەكگرتووھەكانى ئەمرىكا

نوىكىردىنەوەي بەرژەوەندىيەكانى ئەمرىكا

رېنىشاندەرى كاتىي ستراتىژى ئاسايىشى نىشتمانى ئەمرىكا

سەرەتا

ويناي ئاسايىشى جىهان

لەپىشىنەكانى ئاسايىشى نەتەوەيىمان

دەرئەنجام

سەرەتا

ئەمپۇر لەھەممۇ كاتىي زىاتر چارەنۇوسى ئەمرىكا بەشىيەتكى نارىنىك بەستراوهەتەوە بە رووداوهەكانى ئەودىو كەناراوهەكانى ئىمە. ئىمە بەرەنگارى پەتايمەكى جىهانى (پاندامىك)، تىكىشكانى ئابوورىيەكى بەرە داكشان، قەيرانى دادپەرەرەرىي رەگەزى و قاڭبۇونەوەي بارى ناتاسايى كەشۈھەوا بۇويىنەتەوە. ئىمە رووبەررووى جىهاننىكى سەرەھەلدىنى ناسىيونالىزم، پشتىكىدن لە دىمۆكراسى، گەشەكەرنى بەرەرەكانى رووسىيا، چىن و دەولەتانى دىكەي دەسەلتاخواز و شۇرۇشى تەكەنەلۆزى بۇويىنەتەوە، كە ھەممۇ رووهەكانى ژىانمان دووبارە دادەرېزتەوە. هەروەھا، لەم قۇناخەدا ئىمە رووبەررووى ئاستەنگى بىن وينە بۇويىنەتەوە، بەلام دەرفەتى بىن ھاوتاش ھەيە.

ئەم ساتە باڭماندەكتە بۇ ئەوەي بەرەپىشەوە بىمانبات، نەوەكە بچۈوك بىنەوە بۇ دواوه. بەديارىكراوېيش بۇ گەرانەوە بۇ جىهان باڭمان دەكتە. بۇ سەلامەتى، بۇ خۇشكۈزەرانى و ئازادىي ئەمرىكىيەكان باڭمان دەكتە. ئەمەش پۇيىستى بە تىكىشكەنلىنى نوى و فرۇان لە ئاسايىشى نەتەوەيى ھەيە. كاتىي، كە رۆلەمان لە جىهاندا دەناسرىتەوە، بە بەھىزى و زىندۇوين ئىمە لە ئەمرىكا بەند دەبىت. ئەمەش داۋاى، رېكايەكى داهىنەرانە، كە لەسەر بىنەماي ھەممۇ سەرقاچاوهەكانى ھىزى نەتەوەيىمان، فەرىيەمان، ئابوورىيەكى چالاک، دايىاميکى كۆمەلگەي مەدەنى، داهىنائى تەكەنەلۆزى، بەها دىمۆكراتىيەكان و تۆرى فراوان و قۆلى ھاوبەش و ھاوبەيمانى لەگەل بەھىزىزىن ھىزى سەربازى جىهان دەكتە. ئەركى ئىمە ئەوەيە، كە ئەم بەرژەوەندىيانە مسۇگەر بىكەين و بەرگى لېتكەين. ئەويش بە بىناتانەوەي باشتىر لە مالەوە و بەگەرخىستەنەوەي سەركەدالىتىمان لە دەرەوە، ئەمەش لە پېكەي نوىكىردىنەوەي ھىزەوە، كە ئەمرىكا دەتوانىت رووبەررووى ھەر بەرەنگارىيەك بىيىتەوە.

پېيىستە ئىمە پېكەوە ئەوە نىشان بەدەين، كە هيىشىتا دەتوانىن ديموكراسىيەكەمان بەگەلەكەمان بگەيەنин. ئەوەش دووپاتىكەينەوە، كە ئەو ديموكراسىيە بۇ زالبۇون و تىپەرەنلىنى ئاستەنگەكان ئەم قۇناخە ئىستا گەرنگە. ئىمە ھەۋلى بەھىزىكىدن و پالپىشىكىدىن ھاوبەيمانەكان دەدەين، لەگەل ھاوبەشەكانمادا بېيەك بېرکىردىنەوە كار دەكەين و ھىزى پېكەوەي خۆمان كۆددەكەينەوە بۇ پېيىشىستى بەرژەوەندى ھاوبەش و دۆزىنەوەي ھەرەنسە ھاوبەشەكان. هەروەھا ئىمە بە دىپلۆماسى پېشىدەكەوەين و پاپەندبوونى

خۆمان بە پەرھەپىدانى جىهانى و ھاوكارى نىيودەولەتى نۇئ دەكەپىنهو. ھاوكاتىش، وەھەرھېنلىنى زىرەك و بە دىسپلىن لە بەرگرى نىشتىمانىدا دەكەين. ئىمە قەيرانەكانى ئەمۇ دەستىنىشاندەكانى، ھەروھە ناستى خۇراڭرى، داھىنان وېنىشىكەوتىن بەرزىدەكەپىنهو. ئەۋىش بۇ ئەۋەھى بەرەستى خۆشگۈزەرانى ھاوبەش بۇ داھاتتوو بىنیات بىنلىن. ئىمە دووبارە پابەندىي خۆمان بەناسىنەوەي ئايدىياكان دوپۇپات دەكەپىنهو و دامەزراوه و دەزگاكانى ئاسايىشى نىشتىمان مۇدېرىن دادەمەزرىنلىن. ھاوكاتىش دللىيابى دەدەن سوود لە ھەمۇ بەھەرە و توانا جىاوازەكان وەرگىن كە بۇ بەرەنگاپىوونەوەي ناستەنگە ئاللۇزەكانى ئەمۇ ئەپپىستن. ھەروھەا ھەر شىتىك دەيکەين، ئامانچمانە ژيانىكى باشتىر و سەلامەتنر و ئاسانتر بۇ خىزانى كاركەر لە ئەمرىكا دابىن بکەين.

ئەو قەيرانەي ئىستا زۆر قورسە، كە رووبەرروويان بۇوینەتەوە، بەلام ئەمرىكا قورسىيەكان تىزەپەرپىنت. بەدرىزايى مىزۇومان، ئەمرىكىيەكان ماوهى قەيرانيان گۈرپىوه و گواستووھەتەوە بۇ دەرفەت و نويىوونەوە، ھەمان شت بۇ ئەمۇش راستە. ئىمە دەرفەتى ئەوهەمان ھەيە نەك تەننە بۇ بىنیاتنانەوە، بەلگۇ بىنیاتنانەوەي بەشىۋەھى كەپىشىنەن، ئەۋىش بەفېرىبۇون لە ھېزى خۇمان بۇ وېنەكىردىن و بىنیاتنانى داھاتووېكى باشتىر دەبىت.

ويناي ئاسايىشى جىهان

ئىمە ناتوانىن وانىشانى بەدەن كە بە سادەيى جىهان دەكەپىتهو بۇ شىپۇھى 75 سال، 35 سال ياخود تەنەنەت چوار سالىك لەممەپىش. ناشتowanىن شتەكان بۇ ئەو شىپۇھى كە پىشىر ھەبووھ بگەپىنلىنەوە. لە سىاسەتى دەرھەوە و ئاسايىشى نەتەوەبىدا وەك سىاسەتى نىوخۇبى دەبىت نەخشە بۇ كۆرسىيەكى نۇئ دابىن.

رووداوهكانى ئەمدوايىھ زۆر بەرروونى ئەوهەيان نىشاندا، كە زۆرىك لە ھەرەشە گەورەكان كە رووبەرروويان بۇوینەتەوە، رېز لە هىچ سىنۇورىيەكىن ناگىن و ھىچ دىوارىيەكىن ناناسن. دەبىت ئىمە بەكارى بەكۆمەل و پىنگەوەيى رووبەرروويان بۇھەستىنەوە. بىلاوبۇونەوەي پەتا (پاندامىك) و مەترسىيە با يولۇجىيەكانى دىكە، تەشەنەكەردىنى قەيرانى كەشۈھەوا، ھەرەشە سایىبەرى و دېجىتال، تىكچۇونى ئابۇورى نىيودەولەت، قەيرانە مرۆبىيە درېزخايانەكان، تۇوندەرەوى و تۇوندەتىزى و تىرۇرپىزم، بىلاوبۇونەوەي چەكى ئەتۆمى و چەكى كۆكۈز، ھەمۇو ئەمانە مەترسى جىددىن ولەھەندىك بارودۇدۇخدا ترسناكن. ھىچ نەتەوەيەكى ناتوانىت بەتەننە بەشىۋەھى كارىگەر رەفتار بکات. ھەروھەا، بە بن ئەمرىكا، ناتوانىت بەشىۋەھى كارىگەر ناونىشان بۇ ھىچ كەسىك دىاري بکرىت.

لەم كاتەدا ئەمرىكا زىاتر پىويسىتى بەشدارىي و پەيوەندى بە جىهان و ھاوكارى نىيودەولەتى ھەيە و لە ھەمۇو كاتىكىش زىاتر بۇوە. لەكەل ئەوهەشدا، ديموکراسى لە سەرانسەرى جىهان و بەھى ئەمرىكاشەوە زىاتر كەوتۇوھەتە زېر گەمارق. كۆمەلگە ئازادەكان لەناؤ گەندەلى، نايەكسانى، جەمسەرگىرى، پۇپۇلىستى، نالىپرالى و ھەرەشە سەر حۆكمى ياسادا، بەرەنگارى ئەم كىشانە بۇونەتەوە.

تەۋۇزمى نەتەوەيى و ناسىيۇنالىستى بەھۆى قەيرانى كۆفىد-19 خىراترىبۇوھەتە خۆي كوشەگىرى و خۆشباوھەرى و سەلامەتىن كەمتر. تاوهەكۈ دېت، كەلانى ديموکراتىش زىاتر كاربىكەت، كە ئەمەش زىاتر بۇونەتە خۆي كوشەگىرى و خۆشباوھەرى و سەلامەتىن كەمتر. تاوهەكۈ دېت، كەلانى ديموکراتىش زىاتر بەرەنگارى ئاستەنگى دەرەكى دەبنەوە. كە لەلایەن ھېزى دەسەلەنخوازى ناديموکراتەوە (دىكتاتۇر) بىلاودەكەرتەوە. ھېزى دەزە دەيموکراتەكان زانىارى ھەلە و زانىارى نادرووست و گەندەللى پېچەككراو بەكارئەھېنن بۇ سوود وەرگەتن لە لوازى ھەستىپىكراو و درز و دابەشكەرنى جوڭلە لەناؤ گەلانى ئازاد و لەنابىردىن ياسا نىيودەولەتىيەكان و گەنگىدان و بەرزكەدەھەوەي مۇدەيلى جىڭەرەوەي حۆمەرانى دەسەلەنخواز (دىكتاتۇر) لە حۆمەرانىدا. پېچەوانەكەردنەوەي ئەم تەۋۇزم و ئاراستەبە بەنمای ئاسايىش نىشتىمانىيەمان پىكەدەھېنن.

پىويسىتە ويلایەتە يەكگەرتووھەكانى ئەمرىكا بەھېزى نەموونەي خۆي سەركەدايەتى بکات، ئەۋىش پىويسىتە بەكارى قورسە لەنېو خۆي ئەمرىكا بۇ بەھېزىكەن كۆلەكە كانى دامەزراندى ديموکراسىيەمان ھەيە. بەرەستىش پىويسىتە رەگەزېرسىتىن سىستەماتىك دەستنىشانىبىكەين و بۇ بەلۇنەكانمان وەك نەتەوەيەكى كۆچەر كاربىكەين. سەرەكەوتەكانمان دەبىتە سەكۆيەكى بۇ ديموکراسىيەكانى دىكە، كە ئازادىيان تىكەلە بە ئاسايىش و خۆشگۈزەرانى و شىوازەكانى ژيانى ئىمە.

لىزەشدا، پىويسىتە ئىمە لەكەل ئەو راستىيەدا بىن، كە دابەشكەرى دەسەلات (ھېز) لە سەرانسەرى جىهاندا لە گۈراندایە و ئەمەش ھەرەشە نۇنى درووستىگەردووھە. بەتاپىتىش، چىن زۆر بەخىزايى خۆي سەپاندووھە. تاكە ركابەرە، كە تواناى لە تىكەلەكەردىنى ئابۇورى، دىپلۆماسى، سەربازى و ھېزى تەكەنلۈزۈا ھەيە بۇ بەرەنگارىيەكى بەرددەوام لە سىستەمەنگى نىيودەولەتى كراوه و سەقامگىردا. رووسىيا سوورە لەسەر زىادەكەرى خۆي لە جىهاندا و رۆلى تىكەدەرەنەي لەسەر شانۇي جىهان دەگىرىت. مۇسکۇ و پەكىن بەقورسى و بەرھېنلىكىن لە پېشىنى ئەمېرىكا و ھەولەكانىاندا بۇ رېگەتن لە بەرگىرەن لە بەرژەوەندىيەكانى ئەمېرىكا و ھاوپەيمانەكانى لە سەرانسەرى جىهاندا كەرىدۇوھە. ئەتكەرانى ھەرپىم (ناوجەپى) وەك ئىرمان و كۆرپىا باکوور بەرددەوامن لە بەدۋادا كەرمان تواناى گۈرانكارى يارىيەكان و تەكەنلۈزۈيەكان، ھاوكاتىش بۇونەتە ھەرەشە بۇ سەر ھاوپەيمان و ھاوپەشەكانى ئەمېرىكا و ئاستەنگى سەقامگىرى ھەرپىملى لە جىهاندا درووستىدەكەن. ھەروھەا ئىمە رووبەررووھە ئاللىنگارى بۇووئە و ۋەتەنە بۇونەتەوە، كە حۆمەرانىيەمان شلۇقە و

کاریگه‌ری ئەتكەرانی نا-دەولەتیان له سەرە، کە توانانی تىكىدانى بە رەزه وەندىيەكانى ئەمريكايان ھەيە. تىرۇزىزم و تووندىتىزى و تووندرەھوئى نىوخۇسى و نىودەولەتى و ھەپەشەي گىرنى ماون، بەلام سەرەپا ئەم ئالىنگارىيانە، وىلابىتە يە كىرىتووهە كان ئەمريكا بەردەواھە لە پاراستنى بە رەزه وەندىيەكانى بەھەممو شىيە و رەھەندەكانى هىزىدە. ئەمەش توانامان دەداتىن بۇ وىناكىردىن داھاتووی سىياسەتى نىودەولەتى و پىشخىستنى بە رەزه وەندى و بەھاكىنمان. ھەروەھا بۇ پىكەھىنانى جىهانىنىڭ ئازادتىر، سەلامەت و خۇشكۈزەرانتىر تواناما دەداتىن.

ئەم کارەش بەپەلەيە، چۈنکە ئەمەن ئەمرىيکايە كە يارمەتىدەرە بۇ دامەز زاندان و دەركەرن و تاقىكىردىن وەھى ھاۋپەيمانە كانمان، دامەز زاواھەكان، رىيىكە وتىننامەكان و نۇرمەكان كە لەزىز نوسىنەوەھى فەرمانە نىيۇدەوەلەتتىيە كاندان. لەنىوان گۇرانكارىيە خىراكان و كەلەكەبوونى قەيرانە كاندا، كەممووكورتىيەكان سىستەمەكان بەدەركەوتۇن. ترافىك و بەرىبەرەكانىي نىوان دەولەتكان بۇوهەتە هوۇي ئەمەن كە زۆر كەس لەجىھاندا بە ئەمرىكىيەكانىيىھەو پرسىيار لە بەردەوامى پېيوەندىيەكان بىكەن. ئەملىكا ناتوانىت وەك ھەمىشە بىگەرىتەوە بۇ بازىرگانى و داواكارىيەكانى رابردووش بە ئاسانى ناگەرەتتىيە، بەلام ئەمە ھەلىك دەدۆزىتەوە بۇ خۇڭۇنجاندىن، چاكسازى و لەباوه شىگەرتىن دەستپىشخەرى بويزانە، كە دەولەتان و كارەكتەرە نادەولەتتىيە كارىگەرەكان بەرىيگى نۇي پىكەوە كۆبکاتەوە. پىكەوە لەگەل ھاۋپەيمانە كانمان و ھاۋپەشە كانمان دەتوانىن نۇيگەرى و بەمۇدۇرنىكىدىن ھاۋكارىي نىيۇدەولەتى بۇ ئالىنگارىيەكان ئەم سەددەيە لە ھەر شەھى سايىبهرى، گەندەلى و گۇرانكارى كەشۈھەوا و دەسەلەنخوازى دېچىتالى بىارىزىن.

لهم تهكنه لؤژیادا، که هم مهترسی و هم بهلینی بنیاتنانه و دهدات. هیزه پیشنهنگه کانی جیهان، پیشبرکی بو په بیدان و گواستنه ووهی تهكنه لؤژیای دهرکه و توووی و هی زیری دهستکرد و رامانکاری کوانتم دهکن، که ئەمیش دهتوانیت همم و شتنیک له هاوسمەنگی ٹابوری، سمربازی له نیوان دهولته تاندا تاوهکو داهاتووی کار و سره رووت و سامان و نایه کسانی له نیویاندا بگوربیت. تووانی داهاتوو زۆر گەوره یه. پیشکە و تنه کانی تهكنه لؤژیای وزه به رده و امه کان (وزه پاک) زۆر پیویسته بو خاکردنە ووهی کۆپانی کە شوھەوا، بایوته کنه لؤژی (تهكنه لؤژیای بایوچ) دهتوانیت چاره سەری نەخوشییە کان بکات، زیرخانی نە ووهی پینجەمی پەیوهندییە کان 5G (نە ووهی داهاتووی پەیوهندییە کان) قۇناخەکە بەرەو پیشىقە جوونىکى زۆر گەوره لە بازركانی و گەیشتەن به زانیارى دەرە خسینیت. کۆپانکارىيە خىراکانی بوارى تهكنه لؤژیا هەممۇ لايەنە کانی ژيانمان و بەرژە و ندى نە تە ووهە يیمان پىكىدەھىنىت، بەلام ئاراستە و دەرئەنجامە کانی شۇرۇشى تهكنه لؤژىي بە ناجىيگىرى دەمەنیتەوە. تهكنه لؤژیای دهرکە و توو (نوی) بەزۈرىن لە لايەن ياسا و نۆرمە کان کە بۇنا وەندىرىدىنى ماف و بەها دىمۇ كراتىيە کان دېزاين كراون بەرپۇھ نابىرىن. هەر وەھا ھاوا كارى بە خىوکىردىن، دامەز زاندىن پاسەوانى دژى خراب بە كارھەنغان ياخود كردار و كاري خراب، كەمكىردنە ووهی نادلىيابى و بەرپۇھ بەردىن مەترسىيە کان پىشىپەيىكە دەبىتە هوئى ناكۆكى و پىكىدادان. ئەمريكا پیویستە دووبارە و بەرهەنغان لە پاراستنى زانست و تهكنه لؤژىيا بکات بو ئە ووهی جارىيکى دىكە پیشەنگى و سەركىدا يەتى بگرىتە و دەست، هەر وەھا، لە ئىستادا شان بەشانى ھاوبەشە كانمان كار بۇ جەسیاندىن ئە و ياسا و نۆرم و نەرتە نۇنیانە بىكەين، كە رىنگەمان بىنەدات دەرفەتە کانى بىشكە و تنى تهكنه لؤژىا بقۇزىنە ووه.

لەپیشینەکانی ئاسایىشى نەتهوھى ئەمريكا

به رژه و ندی نهاده و هی زیندوو (ده گمهن) ای ئەمریکا له دامەز راندن کۇمما رەوە تاوه کو ئىستا بەرگەی گرتۇوە. ئەمە، بەرھەپېش بردن و به رژه و ندی ئەم بەرھەپەندىبىي پېوېستى بە رېگا و دەروازىيەكى نوي بۇ ئاستەنگە كانى ئەم قۇناخ و كاتەي ئىمەمە هەيە. ئەمەش سادەترين پابەندىي و بەئەمەك كىي ئىمەيە بۇ پاراستنى ئاسايىشى گەللى ئەمریکا، كە وادە خوارىت رووبەرپۇوو بەرەنگارىيەكان نەوهەكىو تەنبا له زلھىزۇ ناچەز ناوجەيەكان، بەلکۇ له ئەكتەرە تووندەپە و تاوانبارە نادەولەتىيەكانىش بېنەوە. هەرەھە رۇوبەرپۇوو ھەرەشەكانى وەك گۇرانىكارى كەشۈھەوا، نەخۆشى گوازراوه (پەتا)، ھېرىشى سايىھەرى و زانىيارى نادرۇوست و جياواز بېنەوە، كە ئەمانەش هيچ سىنورىيکى نەتەوەيى ناناسىن و تىدەپەرىن. ئىمە بەرھەپەندى زۆرمان لە فەرەوانىكندنى خۆشگۈزەرانى ئابۇورى و دەرفەتكاندا هەيە، بەلام ئىمە پېوېستە بەرھەپەندى ئابۇورى ئەمریکا لەپۇوو بېزىوی خېزانى كاركەر و كېڭىكارەوە پېناسە بکەنەوە، نەوهەكىو له بەرھەپەندى و قازانچى كۆمپانىا گەورە ھاۋەشەكان ياخود كۆركەنەوەي سامانىيکى نەتەوەيى بېت. ئەمە بەشىوەيى زۆر لەسەر باشبوون بناخى ئابۇورى و چاڭىرنەوەي گەشە كەردىيکى گونجاو دەھەستىت، بە ھەمان شىيۆھەش، وەبەرهەنەن لە ھاندان بۇ نوبىكارى و داهەنەن و بەرەھە مەھىنەن لە بەھېزىردىنى پېشىپەرىنى نەتەوەيىدا بۇ كارى باش، دروستكەنەوەي زنجىرەي دابىنلىرى ئەمریکا بۇ كالى باش و گىرگى بکەين، كە دەبىتە هوئى فەرەوانىكردن و رەخساندى دەرفەت بۇ ھەممۇ ئەمرىكىيەكان. ئىمە دەبىت پابەندىبىن بە ناسىنەوە و بەرگەيىردىن لە بەها ديموکراتييەكان، كە له ناو دلى ئاراستەي ژيانى ئەمرىكادايە. ئەمەش ماناى زىاتى لە سادەيى و بەرددەواميدان بە دۇخى ئىستاي ھەيە، كە بىرتىبيە لە زىنندووكەنەوەي ديموکراسىيەمان، ژيانكەن لەسەر ئايدىيا و بەھاكانمان بۇ ھەممۇ ئەمرىكىيەكان و پابەندى و وەستان لە بەرامبەر بەھاكانمان لە دەرھەوە، لەوانەش يەكىتى ويەكىرتى ديموکراسىيەكانى جىهان، تا بۇ بەرەنگارى ھەشەكان بە سەر كەفەمەلگە، ئازاد و فەرەھەندىنە.

ریشه‌ی پیوپستیه‌کانی دنیاپوون له ئاساپشی نیشتمانی ئەمریکا:

- بهگری و پروهه دهکردن سه رچاوه به رد هسته کانی هیزی نه مریکا له نیویاندا: که لی نیمه، ئابووریمان، به رگری نه نه و هیمان و دیموکراسیمان له نه مریکا (له ماله ۹۰).

- بەرزکەرنەوە دابەشکەردنى دەسەلات بۇ ناسىنەوە و رىگەرەپەرەن لە هەر شەھەردىنى راستەوخۇرى ئەمریکا و دۆستەكانمان (هاوبىيەمانەكان)، رىگەرەپەرەن لە دەستىگەپىشتن بە سەر جىهاندا ياخود زاللىوون بە سەر ناوجىھە و كېشۈورە سەرەتكىبە كاندا.

- سه رکردايە تىكىردىن و بەردەۋامىدان بە سەقامگىرى و سىستەملىكى كراوهەي نىيۇدەولەتى، لەزېر سايەي نوسراوىكى ھاۋپەيمانىي دىمۆكراٰتى يەھىز، ھاۋپەشىكىدىن، فەھبى دامەز زاوهەپى و باسا.

ئىمە توانىن هېچ كام لهوكارانه بەتەنیا ئەنجامىدەين، لەبەر ئەم ھۆيەش، ئىمە نوېگەرى و نوېخوازى لە ھاوبەيمانى و ھاوبەشىيەكىانمان لەسەر رانسىرى جىهاندا دەكەين. دەيان سالە، ھاوبەيمانەكىانمان لە دىرى ھەرپىشە دەۋەمىنى ھاوبەش لەبەرەي ئىمە وەستاون. ھەروەھا پىكەوە دەست بە دەست كارمان بۇ پېشخىستنى بەرژوهەندى و بەها ھاوبەشەكىانمان كردووھە. ئەمانەش سەرچاوهىكى بەھېز و زۇر مەزنى بىۋىنەي بەرژوهەندىيەكى ئەمرىكا يە، ھاوشاپىش بۇ پاراستنى گەلەكەمان بە سەلامەتى و سەرفرازى خەلکەمان يارمەتىمان دەدات. ھاوبەيمانە دېمۈركاتەكىانى ئىمە توانىمان دەدەن كە بەرەي ھاوبەش بۇ بنىاتنان بىنېنىڭى ئېزىن) يە كەرتتوو پىكىبەننىن. ھەروەھا، پالپىشتىمان دەكەت وپال بە ھېزمانەوە دەنېت بۇ بىلاوكىردىنەوەي ستابانداردى بەرز، چەسپاندىنى ياساي نىودەولەتى كارىگەر و چاودىزىرىكەنلىق ولىتان لە نىۋياندا چىن كە بەرپرسىيارىنى دەكەۋىتە ئەستۇ. بۆيە، ئىمە دوپاتى دەكەينەوە، ووبەرهەننان و مۇدۇزىنكردن رېكىخراوى پەيمانى باكۈرۈ ئەتلىك سى (زانۇ) و ھاوبەيمانىيەكىانمان لەكەل ئۇستاراليا و ژاپۇن و كۆمارى كۈرپىاي باشى سور، ھەروەھا لەكەل ھاوبەيمان و ھاوبەشەكىانمان لە جىهاندا گەورەترين سەرمایىي ستراتىزى ئەمرىكا يە. ئىمە لەكەل ھاوبەيمانەكىانمان كار دەكەين بۇ ئەوھى بەشىۋەيەكى دادپەرەنە بەرپرسىيارىيەكىان دابەشبىكەين، ھاوكاتىش ھانىان دەدەن ئەن بەرەھەننان لە بەرژوهەندىيە بەراوردىكارىيەكىانى خۇيان لە دىرى ھەرەشە ھاوبەشەكىان ئىسپتا و داھاتوو پەكەن.

له بهره‌هایی به رژیوه‌های دگم‌من و زیندووی ئەمریکا بەشیووه‌یەکی دوولایەن وابه‌سته‌یه به هەل و دەرفه‌تی نزیکترین دراویسی‌کانمان لە ئەمریکا، ئىمەم ھەولۇ فراوان‌کردنی پەیوه‌ندىيە کانمان و تىكەلبوون و ھاوېبەشىكىرن لە رۆزئاوازى زەوی دەدەين. بەتاپىيەتىش له گەل كەندادا و مەكسىكۆ لە سەر بنەمای رىزگەرتىن ھاوېش، يەكسانى و پابەندبوون بە خوشگۈزە رانى ئابورى، ئاسايىش، مافى مەروف و كەرامەت. كە ئەمەش برىتىيە لە كاركىرن لە گەل كۆنگرېس بۆ دابىنگەرنى يارمەتى بۆ ئەمریکاي ناوه‌پاست بە بىرى 4 مiliار دۆلار لە ماوهە چوار سال‌دا. ھەروەھا ھەنگاوى دىكە بۆ دەستنىشانكىرن رىشەكانى نارامى و نائەمنى مەرۋەفایتەن و كۆچكىرنى ناپىنگۈپىكى، ھەزارى، تووندىتىئى، تاوانكاري و گەندەلى دەننىن، كە ئەم كىشانەش بەھەۋى بڵاوبۇونەوەي پەتاي كۆفيت-19 و بەشىووه‌یەكى زۇر خراپىت قۇولبۇونەتەوە. دواجاڭ ئەم كىشانە بۇونەتە ھۆي قەيرانى قەرزەكان و قۇولبۇونەوەي پاشەكىشە ئابورى، كە بەرۋىكى تەھاواي ئەمریکاي لاتىن و كاربىيان گرتۇوە. ھەروەھا، ئىمەم ھاوكارى بۆ بەرەنگاربۇونەوەي كارىگەزىيە ناوجەيىە كانى (ھەزىمى) گۇزانى كەشۇوهەدا دەكەن، لە كاتىكىشدا بارمەتى دراویسکانمان بە وەھەرھەننان لە حکومىرانى باش و دامەزراوه دىمۆكراطيە كاندا دەكەن.

له روزهه لباتی ناوهه راست، ئىمە پابەندىيە ئاسىنинە كانمان بۇ پاراستنى ئاسايىشى ئىسرائىل دەپارىزىن، له كاتىكدا بەدواي تىكەلبۈونى زياتر لەگەل دراوسىنەكانىدا دەگەرپىن و دەمانەۋىت روڭلى خۆمان وەك نىووهندىگىرىيەكى درىزەپىدەرە چارسەرەن گونجاوى دوو دەولەتى بىگىرپىن. ئىمە لەگەل ھاوبەشە ھەريمىيە كانمان ڪار بۇ نەھىيەتنى دەستدرېزى و ھەرەشمە ئىران بۇ سەر سەروھى و پاراستنى بەكىيونى خاکى دىكە، تىكدانى ئەلقاعىدە و تۆھ تىرۇ سىتە بەھەندىدارەكان و رنگەكەتن لە سەرھەلدانەوەدى داعشى،

چاره‌سه‌رکردن و ده‌سنی‌شانکردنی کاره‌ساته مروی‌یه‌کان و دوو هیندنه‌کردنی هه‌وله‌کانمان بُو چاره‌سه‌رکردنی ئه و ململا‌نییه چه‌کداری‌بیه ئالۆزانه ده‌که‌ین، که هه‌رەشە له سه‌قامگیری‌نی ناوجە‌که و هه‌ریمە‌که ده‌که‌ن. به‌لام ئیمە باوه‌رمان بھو نییه، که هیزی سه‌ربازی وەلامی ئالینگاری‌بیه کانی ناوجە‌که بیت. هه‌روه‌ها، ئیمە پىشكىنى بھتال و هاوکاری‌بن بنه‌ما ناده‌ین به هاوبه‌شەکانمان له رۆزه‌هەلاتی ناوه‌راست بُو به‌دواجاچوونی سه‌ربازی و سیاسى که به پىچه‌وانه‌ی بھرژه‌وھندی و به‌هakanی ئه‌مریکا بیت. هه‌بويش ئه‌مریکا له ئۆپراسيونه سه‌ربازی‌بیه کانی يەمەن كشاپه‌وھ و پشتگیری هه‌وله‌کانی نه‌تەوھیده‌کرتووھ‌کانی بُو كوتایھەنیان به جەنگ له و الاته کرد. ئامانج ئیمە پىشكىرىکردن له زیاتر تەشەنەکردنی گرژی‌یه‌کانی ناوجە‌که و درووستکردنی ژینگه و دەرفەت بُو خەلکی سه‌رانسەرى رۆزه‌هەلاتی ناوه‌راست بُو دۆزىنەوھی ئاواهه‌کانیانه.

ھه‌روه‌ها، به‌رده‌وامدەبین له بنياتنانی هاوبه‌شىكىرن له كۆمەلگەی مەدەنی و به‌ھېزكىرن له پەيوه‌ندى سیاسى، ئابوورى، گلتوورى لە میزىنە. ئیمە هاوبه‌شى لەگەل و لاتانى بُر جوله و خىرا كەشەندووھ تابوورى ئەفریقا ده‌که‌ین. تەنانته هاوکارى پىشكىشى ئه و ولتانه‌ش ده‌که‌ین، که به‌دەست حکومەنی خراب، تەنگانه‌ي ئابوورى و تەندرووستى و ئاسايشى خۇراکە و تووشى تەنگوچەلەمە و ئاستەنگ بۇون، پەتاي جيهانى (پاندامىك) كىشەكانى قووڭىر كردووھەوھ. ئیمە كار بُو كوتایھەنیان به كوشندەترين ململا‌نیکانی كىشورەکه و رىڭىركىردن له دەسىپىكىردنەوھىي ململا‌نیيەك و دەركەوتى دانەيەكى نوئى ده‌که‌ین. لەھەمانكاتىشدا هه‌ولى به‌ھېزكىردن پابهندوبۇنمەن بھ گەشەپىدان، ئاسايشى تەندرووستى و به‌رده‌واميدانى ژينگه و پىشكەوتى ديموکراسى و كاري باسا ده‌که‌ين. ئیمە يارمەتى كەلان ئەفریقا دەدەن بُو به‌رەنگاربۇونەوھى ئه و هەرەشانى به‌ھۆي گورانى كەشوهەوا، تۈوندەھەوھى و تۈوندەتىزى درووستبۇون، هه‌روه‌ها له به‌رامبەر كارىگەر دەرهكى بن ئەنجامدا، پشتىوان له سه‌ربەخۇبى ئابوورى و سیاسىيان ده‌که‌ين.

زياتر له‌مەش، جەك له دووباره پابهندوبۇون بھ هاوپەيمانى و هاوپەشىيەکانمان، ئەمرىکا جارىكى دىكە هاوکارى نىودەولەتى بُو جيهانىكى باشت، سەلامەتتر و ئاوه‌دانتر زياتر دەكات. هه‌روه‌ها، ئیمە به‌خىرايى دەجوولىنىھوھ بُو ئەوھى پىشكەي سەركىرادىيەتىمان له دامەزراوه نىودەولەتىيەکاندا به‌دەست بھەننەن و لەگەل كۆمەلگەی نىودەولەتىدا بەشدارى چاره‌سەركىردنى قەيرانى كەشوهەوا و ئالىنگارىيە هاوپەشەکانى دىكە بکەين. ئیمە پىشتىر دووباره گەراینەوھ ناو رىكەھەوتى كەشوهەواي پاريس و نىردرائونىكى تايىھەتى سەرۆكايەتىمان بُو كەشوهەوا دىيارىكىردووھ، يەكەم ھەنگاۋىشىمان بھرەو گەرەنەدەوھى سەركىرادىيەتىمان و كاركىردن لەپال ئەوانى دىكەدا بُو به‌رەنگاربۇونەوھى ئه و مەترسىيە زۆر خىرايەي، که به‌ھۆي به‌رەنگاربۇونەوھى پلەي گەرمادە دەرسىبىوھ. قەيرانى كەشوهەوا چەند سەدەپەكى خاباندۇوھ تاوه‌ك دەرسىبىوھ. تەنانته ئەگەر وەلامداھەوھىكى خىراش ھەبىت، له سالانى داھاتوودا ئەمرىکا و جىهان ئەزمۇونى زىابۇونى كەشوهەواي سەخت و نارىك و فشارى ژينگەي دەدەن. به‌لام، ئەگەر ئىسىتا له كاركىردنماندا شىكست بخۇين، دوا دەرفەتمان بُو هەلگەرەنەوھى خراپتىن دەرئەنچامەكانى گورانى كەشوهەوا بُو سەر تەندرووستى خەلک، ئابوورى، ئاسايش و ھەسارەكەمان لەدەست دەدەن. بويىش گوران بھرەو وزەي پاک دەكەينه كۆلەكەي ناوه‌ندى هەولەكانمان بُو گەرەنەوھ و چاكبۇونەوھى ئابوورىمان له نىوخۇي ئەمرىکا لەمەلەوھ، که هەم خوشگوزەرانى نىوخۇبى و ھەم مەتمانەي نىودەولەتى وھى سەركىرادىيەتىكىردى ئەجيىنداي گورانى كەشوهەواي جىهان بنيات دەنیت. هه‌روه‌ها، لەمانگەكانى داھاتوودا، ئابوورىيە گەورەكانى جىهان قايل دەكەين و كۆيىاندەكەينەوھ بُو ئەوھى بەدوانى به‌رەنگاربۇونەوھى ئاستى توانانى ھەممۇ نەتەوھەن بھ ئەمرىكا شەھەوھ بُو نزمكەرنەوھى خىراي دەرپەرەن و بلاوبۇونەوھى كاربۇن له جىهاندا بگەرپىن. لەوكانه‌شدا ئاستى خۇراڭرى بُو گورانى كەشوهەوا لە نىوخۇي ئەمرىکا و ولاتانى لوازاذا بەرزتە دەكەينەوھ. لەگەل ھەممۇ ئە و هەولانەشدا، ئیمە دامادە دەبىن بُو دابىنکىردىن يارمەتى مروپىن و گەشەسەندى ئەلان و كۆمەلگەكان، که به‌ھۆي كارىگەرەيىان كاھەوھ سروووشتىيەکانەوھ كارىگەرەيىان كەوتۇوھەتە سەر و لەسەر دەبىت.

ھه‌روه‌ها، ئیمە لەگەل كۆمەلگەی نىودەولەتى پەيوھەست دەبىن بُو به‌رەنگاربۇونەوھى ئە و هەرەشە به‌رەدەوامانەي وھى كۆفىد-19 و نەخۇشىي گوازراوه کانى دىكەوھ، که توانانى بھ جىهانىبۇونىان (پاندامىك) ھەيە. ئیمە لە رىڭخراوى تەندرووستى جىهانى پىشكەنگى و سەركىرادىيەتى بُو كارى رىفۇرم و به‌ھېزكىردى ئەنگەرەن بھ دەكەين. هه‌روه‌كو كارپىش بُو چاكسازى و پىشكەستى دامەزراوه‌كە و رۆلى نەتەوھەيەكگرتووھ‌كان له به‌رەنگاربۇونەوھى پەتاي جىهانى (پاندامىك) و خۇئامادەكىردن بُو داھاتوو دەكەين. لە ئىستاوه، ئیمە دەستمانكىردووھ بھ كۆكەنەوھ و ھارمۇنىكىردى وەلامىكى نىودەولەتى بُو كۆفىد-19 بھ ھاوپەشىيەكى ماددى 2 تريليون دۆلارى بُو كۆفاكس لەگەل بەلیندان بەدابىنکىردى 2 مليار دۆلارى دىكە له مانگ و سالانى داھاتوو. ئەمرىکا ھاوشانى نەتەوھەيەكگرتووھ‌كان G-7 و يەكىتى ئەورووپا و دامەزراوه و رىڭخراوه ھەریمەيەكانى دىكە، لەپىگەي ئەجيىندا ئاسايشنى تەندرووستى جىهان و لەگەل دامەزراوه دارايىه نىودەولەتىيەكان كار بُو دابىنکىردى و چاره‌سەركىردى و دابەشكەردى ئەھەن دەكتات. ئیمە لەگەل دامەزراوه و كەساني دىكەدا بەشدارىي به‌رەنگاربۇونەوھى ئە و ئالىنگارىيە گەورانە دەبىنەوھ، که به‌ھۆي پەتاي جىهانىيەوھ (پاندامىك) و دەركەوتۇون. لەوانەش كەلەكەبۇونى قەرز، زىابۇونى ھەزارى، خراپبۇونى ئاسايشى خۇراک و خراپبۇونى تۈوندەتىزى لەسەر بەنەماي رەگەز. ئیمە كار بُو بۇۋاندەنەوھى فراوانكىردىن تەندرووستى جىهانى و بناخەي ئاسايشى تەندرووستى بُو ھەممۇ ئەلان دەكەين، ئەويش بھ كەمكەرنەوھى

مهترسی کاره‌ساتی با یاپیلوچی له داهاتوودا جائه‌گهار به سروووشت رووبدات یان به ریکه‌وت پاخود به یئنه‌قهوست بیت.

به رژه و هندیه کانی ئەمریکا له نیویورک دا و له ئەمریکا بېپېشخستنی ژیان له سەر ئاستى جىهان بەھىزدەبىت. ھىزى ئىمە چەندىجار زىباد دەكات، كاتىك ھەولەكان بۇ دەستنېشانكىردن و بەرەنگاربۈونەوهى ئاستەنگى ھاوبەش يەكىدەخەين. لهو كاتەشدا ھاوبەشىكىردن لە باىرگرانى و فراوانكىردىن بازنه ئەرەپلىرىنىڭ زىات دەبىت. ئىمە لەرىيگە ئازىنسەكانى پەرەپېدان و ئامرازەكانى داراپىوه يارمەتى دەرەكى پېشىكىيىش سەرخستنی سەقامگىرى جىهانى دەكەين و جىڭرەوهەش وەك مۆددىلى پەرەپېدانى بەدىلى پېشىكىيىش دەكەين. ھەرەنە، ئىمە وەبەرھەنەن لە بوارەكانى خۇراك، ئاسايىشى ئاو، كىشتوكاڭ و نەھىيەتنى نەخۇشى و پەرەپېدانى تەندرووستى گىشتى و خۇراك دەكەين. ئىمە كار بۇ دۇلنيابۇن لە كوالىتىكى بەرز و ھاۋا ئاستى پەرەپەرەدەن و دەرفەتى كۈنجاو بۇ ھەممۇ و مەنداڭان و كەنچان دەكەين. ئىمە كار بۇ بەرەزكىردىنەوهى يەكسانىي رەكەزى، مافى ھاۋىرەكەزخوازەكان، ماف و تواناسازى ژنان وەك بەشىكى لە پابەندبۇونى فراوانترمان بە كەشە ئاپۇورى و پىكەھەبۇونى كۆمەلايەتى پېشىدەخەين. ئەويش بە بەرچەستەكىردىن بەھاگانمان و پېشىكەوتى جىهان لە رېكەي باشتىرين رېكاكانى ئىمەيە، ھاوكاتىش راستەوەخۇ بەدواي بەرەزەوەندى ئاسايىشى نىشتمانى خۇمان دەكەوېن. بەكۈرتى، بەرنامەي ھاواکارىي دەرەھو و ھاوبەشىكىردىنمان ھەم راستە و ھەم كارېكى زىزەكەنەپە و دەبىت ئەنجامىيەدەين.

نهتهوه يه کگرتووه کان و ریکخراوه نیوده وله تیه کانی دیکه هه رچه نده ناکامل بن، به لام مانه وه یان پیویست و سه ره تایه بُو پیشنه چوونی به رژه وهندیه کانمان. ئیمە دووباره به شدار و ئەندامیکی ته او و کار دەبین و کار دەکەین بُو ئەوهی پابهندیه دارابیه کانمان بە ته واوی و له کاتی خویدا بە جیبهنین. به دریازی ماوه یک، کیشە گرنگە کانی وەک گورانکاریه کانی کە شووههوا، ئاسایشی تەندرووسنی جیهانی، ئاسایش و ئاشتی، وەلمدانه وهی مرۆبی و بووژاندنه وهی دیموکراسی و مافی مرۆف، پەیوهندی دیجیتال و بە ریوه بردنی تەکنه لۆزیا و حکومرانی تەکنه لۆزیا، گەشە پىدانی بەردەوام و گشتگیر، ئاواره بۇون و کۆچکردنی زۆرەملن پیویستیابان بەھا و کاریبەک و چاکسازییەکی دامەزراوه بىن کاریگەری جیهانی ھەیه. ئەمریکا دەخوازیت رۆلی خوی لە سەرکردایە تىکردنی ریکخراوه فره لایەنە کاندا دەستپېیکاتەوە. هەروەها، دەیھوئ ئەوهش بلىت کە، ئەم دامەزراوانە بەردەوامن لە رەنگدانە وهی بەھا، ئاوات و نۆرمە جیهانیيە کان و له سەرەتاي دامەزرازدىيەنەوە، كە 75 سال پىش لەمەوبەر سیستەمى نەتهوه يه کگرتووه کان چەسپاوه نەوه و كو ئەجىندايەكى دەسەلاتخوازانە (دیكتاتور). لە جیهانی قوولبۇونە وھى بەرەکان و بەریبەرە کانىدا، ئىمە ناھىلنىن ئەم شوينە گرنگ و زىندىووه بکەۋىت. لە کاتىكىدا دووباره پەیوهندى بە سیستەمى نیوده وله تیه وھ دەکەین، ئىمە ئەھەنین کە ھەبە و دووباره مەتمانەمان وھى كە بەھۇي چەكى ئەتۆمېيە و درووستىبۇوە. ئىمە كۆتاينى بەو پىشېرگىدەي خەرجى چەكى دەھەنین کە ھەبە و دووباره مەتمانەمان وھى سەرکردەيەكى كۆنترۆلکردنی چەك بە دەستدەھىننەن و بىلائى دەھەنەوە. هەر بۇيەش بەو خىرايە بُو درېزگەردنە وھى پەيمانى دەستپېيىكى نۇي START لە كەل رووسييا روپىشتن. لەھەر شۇينىكىش بگۈنچىت، ئىمە بەدواي رىخاستنى كۆنترۆللى نۇنى چەكدا دەکەۋەن. ئىمە هەنگا و بُو كەمکردنە وھى رۆلی چەكى ئەتۆمى لە ستراتىيى ئاسایشى نەتهوه يەماندا دەھاۋىزىن، لە کاتىكىدا دلىنایان لە پاراستنى ستراتىيىھەتى ئىمە بە سەلامەتى، ئاسایش و کارىگەر دەمېننەوە، كە باپەندىيە درېزگەر او وھا پەيمانە کانمان بەھەبىزى و باوه پىيکاراوى دەمېننەوە. هەروەها ئىمە لە كەل رووسييا و چىن دەھىنە دىالۇگىكى ماندار لە سەر مەوداى گەشە سەندىن تەکنە لۆزىاى سەرەبازى، كە سەقامگىرى تىكىدە دات.

نوینه کردنده و هی سه رکردا یه تی بلا بوبونه و هی چه ک لالاین نه مریکا و هی گرنگه بُ که مکردنده و هی مهتر سی یه کان، که چه کی کیمیا وی در روستی ده کات. هه رو ها له که ل هاو په یمان و هاو به شه کانمان به شیوه دیپلوماسی یه کی بنه ما بُ داریزراو کار بُ دهستنی شانکردنی پر و گرامی نه تو من نیازان و چالاکی یه ناسه قامگیری یه کان دی که ده کهین. نیمه هیز بُ دیپلومات کاره کامان ده دهین بُ کار کردن شان به شان کو ماری کوریا و ژاپون بُ که مکردنده و هی نه و هه ره شانه له لاین به رنامه ناوہ کی و مووشکی گه شه سهندووی کوریا با کو وره و هه در روست بیون. هه رو ها، هه وله کانمان بُ داخستنی شوینی مادده تیشکده ره کان له سه رانس هر جهان دا نوی ده که بنه و هه.

له به رژه و پیشبردنی به رژه و هندیه کانی ئەمریکا له سەر ئاستی جیهاندا، ئىمە بژاردهی زیرەک و هوشمندانە و دیسپلینکراو سەبارەت بە برگری نیشتمانی و بە کارھیننانی بە رپرسیارانە هیزى سەربازیمان دیاری دەکەین. له وکاتەشدا ھەولى بە رۆزگەنەوەی ئاستی دیپلۆماتى دەدەن. بە هیزى لە رۇووی سەربازیبەوە بە مانای ئاسایش ياخود ھاوتابىي بە ئاسایش، كە ژىنگەي يەكلاكەرەوەي بە رژه و هندیه کانی ئەمریکا يە. ئەمریکا هيچ کاتىك دوو دل نېيە لە بە کارھیننانى هېزى، ئەويش لە کاتىكدا بۆ بە رگریکردن لە بە رژه و هندى گرنگى نیشتمانى زىندوومان پىويست بکات. ئىمە هیزى چەكدارمان ئامادەيە بۆ دروستىكىرىنى بە رېبەست بۆ دۇزمەنە كانمان و بە رگرى لە گەل و بە رژه و هندى دۇستىكە كانمان. هەروەها، ئامادەيە بۆ شىكتىھىنان بە ئەو ھەرەشانە درووست دەبن. بەلام بە کارھیننانى هیزى سەربازى دوايىن ويستگە و هەوارگەمان دەبىت نەك يەكەم بژارده، دیپلۆماتى، پەرپىدان و دەولەتكارىي و ئابوورى، ئامىر و ئامرازى پېشەنگى سياسەتى دەرەوەي ئەمریکا دەبىت. تەنبا لە دۆخىكدا هیزى سەربازى بە کارەدەھىزىت، كە ئامانچە و ئەركەكانى بە رۇونى ئاشكراپن و بە دەست بېت. ئەويش لە کاتىكدا هیزى لە گەل سەرچاوهى گۈنچاوهى بەشىك لە ستراتىزى يەك پارچە لە گەل بەها و ياساكانى ئىمە كېنگىر تەھۋە و بە رەزەمەندى گەل، ئەمرىكا بىت. لە نەرتى، بەھىزى ئىمە، بىمارەكە كان بە كۇنتەللىكدىن، مەددەن، لە بەھەندىسىكى

تهندرووستي سهريازی و کۆمەلگەوە سەرچاوه دەگریت. هەروھا، کاتىكى هيىز پىويستە، ئىمەھاواشان و لەپالھاوبەشە نیوخدۇيى و نیودەولەتىيەكاندا بۇ بهىزىكىدنى كارىگەرى و شەرعىيەت لە هەر شۇنىكى گونجاو بىت دايىدەمەزىنин و دايىدەزىنин، ئەويش بەھاوبەشىكىدىنى بارگانى و وەبەرهەنinan لە ئەوانى دىكە بۇ سەركەوتن.

بەرگىرەكىدىن لە ئەمرىكا مانانى دانانى كارى لە پىشىنەي روون و ئاشكرايە لەناو بودجەي بەرگىرەدا، يەكەمچار و پىشھەممو شىتى بەرددەوامدەبىن لە وەبەرهەنinan لەو كەسانەي كە لە هيىزە ڈۆبەخىشە كانمان خزمەت دەكەن. ئەمە بۇ خىزانە كانىشىيان وايە. ئىمە بەرددەوام لە ئامادە باشىدان و دلىيان لەوھى هيىزە چەكدارە كانى ئەمرىكا باشتىرىن هيىزى مەشقىپىكراو و پېچەكراوى جىھان بەمىننەتەوە. لە بەرامبەر ئالىنگارىيە ستراتيئىيەكاندا وەك خۆسەپاندى زياترى چىن و ناسەقامىكىرى رووسيا، بەھەكارەكىدىن لەكەل كۆنگرىسىدا ئىمە پىكەھاتە، توانا، قەبارە و ستراكچەرى گونجاوى هيىزە لە سەنگىنەن. هەروھا بە جەختكەرنەوەمان لە گواستنەوەي سىستىمى كۆنى (میراتى) چەكى پىويست بۇ ئازادەكىدىن سەرچاوه كان و وەبەرهەنinan لە تەكىنەلۈزۈي و توانانى دەكەين، كە لە داھاتوودا بەرژەوەندى سەريازى و ئاسايىشى نەتەھەييمان دىارىدەكت. ئىمە پرۇسەي پەرەپىدان، تاقىكىرىدە، بەدەستەتەن و پاراستى ئەم تەكىنەلۈزۈيابانە دەگوازىنەوە. دلىابىيەش دەدەين، كە هيىزى تەواو و لېبروامان بۇ يەكبوون و كارکىرىدىن يەيداكردۇوە. هەروھا، ئىمە چوارچىيە ئەخلاقى و نۇرمى دلىابۇون لە بەكارەتەنەن ئەم تەكىنەلۈزۈيابانە بە رېرسىيارەتىيەوە دادەرېزىن. ئىمە لىھاتووپى ھېزەكانى ئۆپراسىيۇنە تايىبەتكان دەھەتلىيەنەوە بۇ جەختكەرنەوە لە سەر وەلەمداھەوەي قەيران و كارە لە پىشىنەكەن رۇۋەپەرەپەنەوەي تېرۈزىم و جەنگى نائاسايى و ئەركەكانيان. هەروھا، توانانى بۇ پېشىپەكى باشتىر و رېڭرىيەكان لە كەدارە ناوجەكانى خۆلەمېشى گەشە پىدەدەين. لە پىشىدا وەبەرهەنinan كانى بەرگىرى لە بوارەكانى خۇڭىرى كەشەھەوا و وزەپاڭدا دەكەين و كار بۇ دلىابۇون لەوھى دەكەين كە وەزارەتى بەرگىرى شۇنىكى راستەقىنەي ھەلى يەكسان و خزمەتكەرنىن بىت. دەپ دلىابىيەن بىنەوە كە ئەندامانى خزمەتكۈزارى ئىمە رۇۋەپەرەپوپى جىاكارى، سزا و دەستدرىئى سىكىسى نەبوونەتەوە و نابنەوە.

نابىت و ناكىرىت ئەمرىكا خەرىكى "شەرى ھەتا ھەتايى" بىت، كە گىيانى ھەزاران كەس و تريليون دۆلارى تىچۇوە. هەروھا، بەشىوھىيەكى بەرپىسيارانە كار بۇ كۆتايىھەنinan بەرېزىتىن جەنگى ئەمرىكا لە ئەفغانستان دەكەين. لەھەمانكاتىشىدا دەبىت دلىابىن ئەفغانستان دوبىارە و جارىكى دىكەنابىتەوە پەناكەيەكى ئارام بۇ هيىرىش تېرۈزىمى لە دىزى ئەمرىكا. لەشۇنى دىكەش، ئىمە شۇنى خۇمان بۇ رۇۋەپەرەپەنەوەي بەرامبەرەكەنمان و بەرگىرەكىدىن لە بەرژەوەندىيەكانى خۆمان جىڭىر دەكەين و شان بە شانى ھاوبەشە كانمان كار دەكەين و ئامادەبۇونى ئىمە لە زەرياي ھىندى و ئەورۇپا بەھېزىتەر دەكەين. لە رۆزھەلاتى ناوهەرەست تاوهەكى ئاستى پىويست بۇونى سەريازىمان بەرەست دادەنин. ئەمەش بۇ تىكىدانى تۆدە تېرۈزىمى نىودەولەتىيەكان و رېڭىرتىن لە دەستدرىئىيەكان ئىزان و پاراستى بەرژەوەندىيەكانى دىكە زىندۇو و دەگەمنى ئەمرىكا پىويستە. پىداچوونەوەي جىھانى پۆسچەر GPR رېبەرى ئەم بىزەدانەيە، دلىابىيە پاراستى ئامانچ، بەها و سەرچاوه ستراتيئىيەكانمان دەدات. هەروھا، ئىمە ئەم ھەموارەكەن دەنەوەي بۇ سەلامەتى كارمەندانمان بە راۋىئى زىركى لەكەل ھاوبەش و ھاوكارەكانمان ئەنجامدەدەين.

بەو شىوھىيە بەلینمان داوه، كە شۇنى خەلکى ئەمرىكا و بەتايىھەن ئەنگانى كاركەرى ئەمرىكا لە سەنتەرى ستراتيئى ئاسايىشى نەتەھەييماندايە، پىويستە سياسەتەكان ئىمە رەنگادانەوەي راستىيەكى بەنەرەتى بىت، ئەويش ئەوھە كە لە جىھان ئەمەرۇدا "ئاسايىش ئابوورى، ئاسايىش نەتەھەيە"، هەروھا هيىزى چىن ناوهەندى ئەمرىكا بېرىھى پېشى ئەم نەتەھەوەي و بەرژەوەندىيەكان ئەمرىكاي راگرتتووە. هەر لەبەر ئەم ھۆيەش سياسەتى بازركانى و ئابوورى نىودەولەتىمان خزمەت بە ھەممو ئەمرىكىيەكان دەكەنات نەھەكەن تەننە چىنەكى دىارىكراو و چىنەكى زۆر كەم. سياسەتى بازركانى ئىمە گەشە بە چىن ناوهەندى ئەمرىكا دەدات و ھەلى كارى نوى و باشتى دەپەخىسىنىت، دەستى كار (كىز) بەرزىكەتەوە و كۆمەلگە بەھېزىكەن. ئىمە دلىابىيە دەدەين، كە ياساكانى ئابوورى نىودەولەتى لە بەرامبەر ئەمرىكا دۇز و لار نەبىت. ئىمە ياسا بەرەستەكان جىيەجىدەكەن و ياساي نوى دەردەكەن بۇ بەرزىكەن دادەپەرەمى. دلىابىيە دەدەين لەبەرى ئەو گەشەكەن دەكەن، كە رېڭىرى بازركانى نىودەولەتى، ئالۇڭۇرى بازركانى سياسەتى وەبەرهەنinan بۇ ماوەيەكى درېزخايەن و بەۋەپەرى ئارامى و يەكسانى پېشىكىنىش دەكەن. ئىمە لەكەل ھاوكارەكانمان كار بۇ رېفۇرم و چاكسازى لە رېڭىرى بازركانى جىھانى دەكەن، ئەمەش بۇ پالپىشىتىكىدىنى ھەلى كار لە ئەمرىكا و ئەو بەھايانە لە سەرانسەرى جىھان لەكەل ملىۋان كەس ھاوبەشىمان ھەيە، لەوانەش مافى كرىكار و كار، دەرفەتى يەكسان و سەرپەرەشتى زىنگە. هەروھا، ئىمە تەننە بەدۋاي ئەو مامەلە بازركانىيە نۇيىانە كەھوتتوين و دەكەن، كە وەبەرهەنinan كە كەنگەرەن ئەمرىكىيەكان بەنوانەن كەنگەرەن كەنگەرەن دەبىت و لەسەر مىزى گفتۇگۇ لە ھەممۇ رېكەتەنە ئابوورىيەكان جەخت لەسەر بەرزىكەن دەكەن، كار و پاراستى ژىنگە دەكەنەوە. هەروھا، ئىمە لەكەل گەلانى دىكە كار بۇ بىردىن بېشەوەي سىستەمىكى بازركانى نىودەولەتى دەكەن، كە جىھان بەگوازىتەوە بۇ وزەپاڭ و خاۋىن. ئىمە دلىابىيە دەدەين لە سياسەتى ئابوورى نىودەولەتىمان و سياسەتى نىدوخۇي خۆمان بۇ پالپىشى كرىكاران، بازركانى بچووک و ژىرخانى بەھېز و يەكخىستەوەي پىوانەكان بۇ بەرەنگاربۇونەوەي ئالىنگارىيەكانى گواستنەوە و گەياندن. ئىمە پابەندبۇونى

خومان بههاویه شه کانمان له که هر تی تایبېت بۇ پەرپىندانی وەبەرەتینان و گەپان بەدواتى رەخساندنى ھەل وەبەرەتینان بۇ گۆمپانیا ئەمریکىيە کان له ولاتانى پېشىكە و تۈۋو دووپات دەكەينەوە دادابىنده کەيىن. ھەر روھە ئەولەھە ئىئمە بۇ ئاشكراکىدن، پېشتىگىر يېكىدن و بەرىيەتىنى شۇكى ئابۇورى جىهان، كە بەسەختى كارى كەردىووته سەر خىزانە ئەمریکىيە کان.

پیویسته له نگاهی کي كورتدا هه نگاهوي خيرآ بُ باشيوون و گه رانه وه رهوشى ئابوروئي بنين. هه رووهها پيویسته ئه و درفته ميزووبيه له بېرده ماماندایه بُو بنیاتنانى ئه مریکايىكى به هيىز و ئاسايش له ماماوهيى كى درىزخايدا بقۇزىنەوه. بۇ يه ئىمە ئامادەكارى دەولەتى فیدرالى و ناوچى بُو چارەسەركىردىنى نووهكى تەننیا ئەم پەتايم، بەلكۈ ئامادەكارى بُو پەتايم داھاتو و بنیات دەننین و بەھېزىرى دەكەين. كاردهكەين بُو گه راندنه وه سەركارىدەتى ئەمرىكى لەسەر تەندىرروستى جىهانى و ئاسايشى تەندىرروستى، هه رووهها بنیاتنانى ئامادەكارىي گشتىگىر و تواني بە كۆمەل لە جىهان بُو دۆزىنەوهى و ئاشكراكردىنى خىراي نەخۇشىيە گوازاوه كان و هەرەشى با يولوجى. له كەل ئەوهەشىدا، وەبرەھىننان لە كۈگاي گرنگ و دلىباوون له وهى زنجىرەي دابىنكىردىن بُو دەرمان، كەلۋەلى بېشىكى و ماددە بېشىكى گرنگەكانى دىكە ئامادەيه، چونكە له كانى قەيراندا زۇر پيویستن و پىشت بە تۆرەكانى دەرەوه نەبەستىن كە زۇرجار تۇوشى كىشىه دەبن. هه رووهها ئابورويمان زياتر بەھېزىرى و نەرمىرددەكەين تا بُو خۇكۇنچاندىن له كەل شۇكى جىهانى ئامادە بىت. له وانەش و ھى شۇكى پەتايم كۆفید-19 و ئەو گورانكاريپيانە بەھەۋى گورانى كەشۋەھەوا روودەدەن.

له راستیدا، بنياتنانه و همه کي باشت را پيوسيت به گريبه ستيکي کومه لایه تي نوع هه يه، که بنهمای مامه لکردنی له که ل چيني کريکاراني همريكا و خیزانه کانيان له هه ممو و کانينکا له پيشينه بیت، نه و هکو ته نيا له کاتي قهيران و کري ياخود هه قد هست کارکردن زياتر بکریت، به لکو و دهبي خزمه تي زياتر بکرین و شويئي کاري دادپه روه رانه و پاريزرا ويابان بو داببن بکرینت. ئيمه کاري نويکاري و بنياتنان بو دها ته توی همريكا ده که ين، له هه ممو و همريکادا به هينزترین هيز دامه زرين بو بنياتنانی زيرخاناتيکي موديرن و دلنيابوون له و به رهينانه کانمان بو بنياتنانی کاري باش و يه كگرتوو، که بىته هفوي فراوان بیونوني جيني ماما ناوهند له کومه لکه دا.

ناوهندی ئەم ئەجىندا يە بىيانانى داھاتووچى دادپەرە، خۇراڭر و وزەي پاكە، كە زۆر بەپەلە پېيىستە بۆ دوورخىستە وەي ئەم مەرسىيانيه ئىستا بەھۇي قەيرانى كە شوھە وواوه هەن. ئەنجامدانى ئەمەش گىزگەن و لە پېيشىنە يە بۆ بلاوكىرىدىنە وەي پېيشىكى داھىنان، كە شەكرىدىنە ھەلى كارى زۆر بەرز و دلىنابۇون لە پېشىرە و يېكىرىدىنە مەريكا لە چەند دەيىي داھاتوودا. ئىمە، بەشىۋەيەكى بەرچاۋو و بەرهەپىدان و بلاوكىرىدىنە وەي تەكىنەلۇزىيا دەتكەين، كە دەبىتە هۇي ھېزىدان بە داھاتووچى كەمكىرىدىنە وەي دوانە ئۆكسىدى كاربۇن و پېشت بەستن بە كاربۇن، كە ئەمەش ئەمە بەدوايدا دەگەرپىن و بۆ كارىرىدىن تىيىدا رىيەرایەتى و سەركەدالىيەتى جىهان دەتكەين. هەروھا لوبىش داھىنانى ئەمەريكا دەتowanىتە ھەلى كار بەرھەم بەھىنەت و خواست و پېداويسىتى بازارى جىهان پەركاتەوە. ئىمە سەرقاوهەكانى دابىنلىرىنى فىدرالى بۆ بازدان و دەستپېكىرىدىنە خواستى تەكىنەلۇزىيا وزەي خاونىن (پاى) و گۈنگى وەي ئۆتۈمبىلى كارەبابى يە كارەدەھېنин. هەروھا، ئىمە پېشتىوانى لە كەشەي خىزىاي بلاوبۇنە وەي وزەي نۇي (خاونى) دەتكەين و و بەرهەنەن لە ژىرخانى ئاوهەوابى دۆستى زېنگە و بىيانانى زېنگە يەكى خۇراڭر بۆ گۇرانى كە شوھە وەي نويكىرىدىنە وەي تۆرى وزەي ئەمەريكا و پالپېشىكىرىدىنە سەركەدالىيەتى نىيۇدەولەتى دەتكەين بۆ ھاندانى ولاتانى دىكەي جىهان ھەمان كار بکەن. فراوانتر لەمەش، ئىمە لە لووتىكە و لىوارى داھىنانەكانى ئەمەريكا بۇ باشتىكىرىدىنە ئىمانى ھەممۇ ئەمەريكييەكان بەرەدە وامەدەبىن. ئىمە وەبرەھىنەكانى زانست و تەكىنەلۇزىيا دوو ھېننە دەتكەين، لەوانەش توپىزىنە وەي وەرەپىدان، بناھە يېشىپەرنى تەكىنەلۇزى و ژىرخانى بەرھەمەھىنان و دەرسىتكەن، نىئۆخۈر، بە يەدوادادچۇن، حەندىن ئامانچى، سەرتاتلىقى ئەتكەن، لە بىوارەكان ئائىھەوئى، تەندىر و وەستى، بایقەتكى، وزە،

تاواوهه‌وا و ئاسایشى نىشتىمانى پېشکىشىدەكەين. ئىمە به وريابىيەو پارىزگارى لە وەبەرهەنپاپ خۇممان بۇ درىيەدان بە سوود و قازانچى ستراتيژىيمان دەكەين. ئىمە هيلى كارى زانست و تەكىنەلۇرچىامان فراوانلىرى دەكەين. ئەويش بە وەبەرهەنپاپ لە پەروەردەي سىتىم STEM، كە لە ئىستادا ئەمرىكا ئەو زەمىنەيدى لە دەستداوە. هەرودەها، هەولى كەرپاندەنەوەي هيلى مىزۈوپى كەلەكەمان بە دەليابۇون لە سىياسەتى كۆچكىردنمان لە رىگە باشىركەن و بە ئەنجامگە ياندى دۇزىنەوە باشتىرىن و كەشاۋەتىرىنى جىبهان بۇ خۇيىدىن و كار و مانەوە لە ئەمرىكا دەدەپ. ئىمە بنىياتى زېرخانى دېجىتالى سەھى 21 دروستىدەكەين، لەوانەش دەستكەيشتن و دابىنكردىن خېراترىن هېلى ئىنتەرنېتى جىھەنلىقىسىش تۇرىپ بېوهندى نەوهى پېنچەم G5. ئىمە دەگەرپىن و كەشته كانى بۇشايى ئاسماڭ بۇ بەرەزەندى مەرۇفەتى دەدۇزىنە، هەرودەها كەرپان و چالاکىيە كانمان لە بۇشايى ئاسماڭ بۇ سەلامەتى، سەقامكىرى و ئاسايىش فەزا بەكاردەھەنپاپ. ئىمە بېۋانەكانى تەكىنەلۇرچى دەركەوتتو بۇ بەھېلىزكىردىن ئاسايىش و پېشىرىكى ئابۇورى و بەھاكانمان بېكىدەھەنپاپ و پېشکىشى دەكەين. هەرودەها، لە سەرانسەرى ئەم دەستپېشىخەر يەيدا ھاوېھشى و ھاۋپەيمانى لەكەل دۆست و ھاۋرى دېمۇكراطيەكان بۇ زىادكىردىن بەرەزەندى و پېشىرىكى گشتى دەكەين. ئىمە بىنكەرى زانستى و تەكىنەلۇرچى خۇممان بەھېلىز دەكەين، كاره لەپېشىنى كانمان دابىنكردىن ئاسايىشى سايىھەرى، بەھېلىزكىردىن تواناكان و ئامادەباشى و خۇرۇڭرىپمان بۇ بەرزىكىردىن و كەمكىردىن بۇشايى سايىھەر يە. پۇيىستە لەسەر حکومەت بىيەكەوە و بېكىدەھەنپاپ كار بۇ بەرپۇرەپ بەرپۇرەپ كەنەنەن كەرتى تايىھەت و گشتى لە ھەموو ئاستەكاندا بىكەت، ئەويش بۇ ئەوهى زېنگەيەكى پارىزراو و ئارامى ئۆنلەپ بۇ ھەموو ئەمرىكىيەكان بىنیات بىنېت.

بنیانه ویکی باشتر له ئىمە وادەخوازىت کە خۇمان پابەند بە بووژاندە وە ديموکراسى خۇمان بکەين. نايدىاكانى ئەمرىكا بۆ ديموکراسى، يەكسانى و فەرىي، كە سەرچاوهى بىنەرەتىي و لەبن نەھاتووی سوودەخشىن بۆ ئەمرىكا، بەلام ئەمانەمان پىنەدرارەد بۆيەش دەستگەرن و باوهەشكەرن بە سوودانە بەواتاي پابەندبۈون بە بەلینى دامەزىنەرانى گەلەكەمان، بەھېزىركەن و نويكەنە و پرۆسە و نايدىا ديموکراسىيەن دەدات. هەروەها، ديموکراسى گۈنگە بۆ رووبەرپۇووئە و چارەسەركردنى ئالىنگارىيەكانى ئەم كات و قۇناخە. ئىمە شەپى سەركوتكردنى دەنگەدران و بىبەشىنەبوونى دامەزراوهى دەكەين. پىويسىتە بە شەفافى و بەرسىيارىتىيە و رەڭى گەندەللى و رووبەرپۇووئە و روڭ شىۋاوى پارە لە حکومەت و سیاسەتماندا بەۋۆزىنە و. ئىمە پابەندى بە حکومى ياسا، گەرەنەنە وە رىزگەرن لە جىاكارى دەستتۈرۈ دەسەلەتەكان و سەربەخۇيى دەسەلەتى دادوھرى، نويكەنە وە باوهەر بە سررووشى دەزگاكانى جىبەجىڭىدىنى ياساى فيدرالى، كۆمەللى هەوالگىرى، دىبۈلۈمات و مەدەن و سوپا، گىنگى گوتارى ئازاد و ئازادى رۆژئامەگەرى و مافى خۇپىشاندان بەشىۋەيەكى ئاشتىيانە، مافى مەدەن و ئازادىيە بىنەرەتىيەكانى دىكە دووپاتدەكەينە و. لە كاتىكدا ملىۋنان ئەمرىكى ئازاييانە رووبەرپۇوو پەتاى كۆقىد-19 بۇونە و داواى دادپەرەرەر رەگەزىيان دەكەد، بىلاپۈرۈنە وە پەتكە و قەيرانى ئابورى بەتاپىھى لە سەر ئەمرىكىيە رەش پىستەكان زىاتر دەركەوت، بەراستىش بىنیاناتىكى باشتر بە بن بەرەپۈشچۈون لە دادپەرەرەر و رەگەزىدا نایەتە دى و ئەستەمە. ئەمەش پىويسىتى بە چاكسازىيەكى قۇوللە سیاسەتكەرن و سیستەمى دادوھرى تاوانكارىيەن ھەيە و ھەنگاوى خىزايى بۆ دەستبەركردنى مافى دەنگەدان بۆ ھەمووان ھەيە. بەلام ئەو ھەمۆ شىتكەن بەس نىيە بۆ بەرەنگارىيەنە وە رەگەزبەرسىتى بە سیستەمكراو، كە پىويسىتى بە كارى شلگىرائە بۆ چارەسەر پىكەھانە، سیاسەت و ئەو كردارانە ھەيە كە بەشدارن لە بىنیانان و درووستىكەننى جىاوازى (بۇشايى) سامان و جىاوازى تەندىرووستى و نايدىكىسانى لە دەستگەيشتن بە بەرەرەد و خۇنۇن كە ئەو دەرئەنچامانەي بەدوادا دىت.

ههرووهها، پیویسته ئىمە ئەوهش له بىر نەكەين، كە ئىمە گەلىيکى كۆچبەرى بەھېزىن لە ماڭ و لە دەرەوە و بە جياوازىيە كانمان دەناسرىيەنەو. پیویسته بەلینە كانمان نۇئ بکەينەو وەك پەناگەيەكى پەنابەر و پابەندبوونمان بە پاراستنى ئەوانەي هانا بۇ كەناراوه كانمان دىنن. هەربۇيەش كۆتايىمان بە سىياسەتى داپراني خىزانەكان لە ئىدارەي پېشتوو ھىندا و باندكىرىنى سەفەرىي جىاكارىمماڭ ھەلۋەشاندەوە. ناتوانىن ھەموو ئەو ئالىنگارىيابەي لە سىنورەكانى باشىورى ولىات رووبەر وۇويان بۇوینەتەوە لە شەو و رۆزىكىدا چارەسەر بکەين، بەلام دلىبابى دەدەن لە وەھى كە ئىمە بۈرۆسەپەكى دادىھەر وەرانە بەپىي بەھاكانى خۇممان لەم بىرسەدا جىيەجىزدەكەين.

دیموکراسیه کی پر وزہ و بہ رده وام ہے ممبوو جوڑہ پالنہ ریکی سیاسی بو تووند تیزی بہ ہے ممبوو شیوه کانیہ ہو رہ تھہ کا تھہ وہ سہرہ رای سرکھ وتنی بہ رچاول لہڑی تیروریزم نیو دھولتی، بہ لام ہیشتاش ہے رہ شہی پہ رتھوازہ و بلاؤ بو سہر ئے مریکیہ کان ماوہ۔ تووند پھوی و تووند تیزی ناو خوئی تھہ دای بنہ ما سہرہ کیہ کان دیموکراسیمان دھکات و داوای سیاستہ تی پاریزگاری و سہلامتی گشتمان لندھکات، لہھے مان کاتشدا بہا کانمان بہ ازدھ کہ بنہ وہ و رنے لہ بسا کانمان دھگرین۔ دھبنت ئئمہ دریٹھ بہ رنگے خومان بده بن و

هاوکات، بوژاندنهوهی کروکی به هیزبوبونمان پیویستیشدا نهبووه. له زور ناوچهی جیهاندا، سه رکرده کانی چین به دواوی به رژه وندی نادادپه روهرانه وره فتارکردنی شه ره نگیزانه و زوردارانه ده کهون، که ده بینته هوی لاوازکردن و پیشیلکردنی یاسا و به هاکانی سیستمیکی نیوده وله ت. کاتنک هه لسوکه ووت و ره فتاری راسته و خوی چین هه ره شه له به رژه وندی و به هاکانمان ده کات، ئیمهه وه لامی ئالینگاری بیه کانی چین دده دینه وه. هه رووهها، ئیمهه به ره نگاری کرداری بازرگانی نایه کسان و نایا سایی و دزی سایبه ری و کرداری که ندھلی ئابووری ده بینه وه، که ئازاری کریکارانی ئه مریکا بادات و رېگری له ته کنه لؤزیای ده رکه و تورو و پیشکه و تورو بکات. هه رووهها ژدی ئه هه ولانه ده بین که به دواوی دامالینی به رژه وندی ستراتیزی و کیبرکنی نه ته وه بیمانه وه بیت. دلنيابی له زنجیره دابینکردنی ئاسایشی ته کنه لؤزی نیشتمانی و پیداویستی پیشکنی دده دین. ئیمهه به رده و امد بین له به رگریکردن و کېیشنن به نۆرمە جیهانییه هاو به شه کان، له نیوبیاندا ئازادی فرین و مافی فرینی ئازاد له زئر سایه ي پاسای نیوده وله تیدا. ئیمهه شوینى خۇمان له رووی دیپلوماسی و سه ربا زیبیه وه بۇ به رگریکردن له هاپوپه بیمانه کانمان به هیز ده کین و پشتگیری له دراوسیکانی چین و هاو به شه بازرگانییه کانمان بۇ به رگریکردن له مافه کانیان و درووستکردنی مافی برياردان و بژاردهی سه ربه خۇ ياخود به بن کاریگه ری ده رکه کی ده کهین. ئیمهه کە شه به پیشکه وتنی ناخوئی بۇ به ره نگاربوبونه وه ده ستکاریکردنی کاره له پیشینه کانی ناوخۇ ده کهین و پشتیوانی تایوان ده کهین که ديموکراسیيە کی پیشنه دنگ و هاو به شیئکی گرنگی ئابووری و ئه منیيە له به رامبەر پا به ندييە درېڭخايەنە کانی ئه مریکايە. هه رووهها دلنيابی دده دین، که کۆمپانیا ئه مریکييە کان به ها ئه مریکييە کان ناكەنە قوربانی کاري بازرگانی له گەل چين و ئیمەش به رامبەر مافی مروف، که رامه تى مروف لە هونگ كۈنگ، شىنگىيا و تېت به رېرسىيار ده بین. لە سەر هەموو ئەم كىشانە وە، كار بۇ درووستکردنی نزىكبوونە وە يە کى هاو به ش لە گەل ولاتانى هاوبوجۇوندا دە کەين. هه رووهها، دەزانىن کە كیبرکنی ستراتىزى ناكەين و پیویست ناکات بىكەين. کاتنک کارکردنی لە پیشىنە لە گەل چين لە به رژه وندى نە تە وە يیمان دايە. بىگومان، نويىركىنە وە بە رژه وندىيە کانی ئه مریکا زامنی به هېزى و مەمانە ئەم رىكا بە و لە بىگە بىك، يە هىزىدە لە هەمەر حىن، كار دە کەين. ئىمە دېلىماسىيەت، كىدار، ئەنھامە دە دىن. هه موھە، ئىمە لە گەل،

پهکين کار بو که مکردندهوهی مهترسيي تىننهگه يشن و ههله خوييندنهوهی يهکتري دهکهين. ئىمە، پىشوازى له هاوكاري حکومهتى چىن له سەر پرسەكانى كەشوهەوا، ئاسايىشى تەندرووستى جىهانى، كۇنترۇلكردىنى چەك دهکهين. ئەمەش لە و شوپىنانەھى كە چاره نووسى نەتهوهېيمان پىكەوە بەستراون ياخود ئالۇڭۇر كراوه. هەروهەكۆ چۈن ئىمە هاۋپەيمان و هاوكاره كانمان كۆددەكەينەھە بۆ بەشدارىكردن و بەھىزىكردىنى ڭفتۇڭۇكان و كۆكىردنەھە و بېشاندانى هىزەكان بۆ چاره سەرى كىشەكان و كۆتاھىھەنەن بە كىشەكان. دواجار، بۆ ئەھى ئاسايىشى ستراتيئى نەتهوهېيمان كارىگەر بىت، پىويسىتە و بەرهەھەنەن بەتىكىردىنەھە زراوهەكان و هاوبەشەكاندا بکەين. هەروهە نەھەنە كى نوى بۆ خزمەتى گشتى و زامنكردىنى ھىزى كارمان لە رىكەي نوینەرەيەتىكىردىنەھە جۇرى و لات و نويكىردنەھە پرۇسەكانى بېرىداراندا بکەين. جىبەجىنگەردىنى ستراتيئىيەكى ئاسايىشى نىشتمانى پىويسىتە بەشارەزايى و دادوھەرەيەكى بەئاگا ھەيدە. لەم سالانەن دوايىدا ئەزمۇون و دەستپاڭى و پىشەبۇونى دەزگا ئاسايىشى نەتهوهېيمان، دامەزراوهەكان و لەسەرخۇ بىت، تاقىكراوەتەوە. دەبىت دان بەھە بىنلىن، كە پىويسىتە بەخىراپى كار بۆ بەرنگاربۇونەھە ئالىنگارىيەكانى ئاسايىشى نەتهوهېيمان بکەين. لەگەل كۇنترۇلكردىنى بڵاپۇونەھە بەتاي كۆفىد-19دا، ئىمە دلنىيابىي بەھىزى كارى ئاسايىشى نەتهوهېيمان دەدەين، كە بە سەلامەتى و كارىگەر بەردەوامدەبىت. خزمەتكارى گشتى (فەرمانبەر) دەپارىزىن، دووبارە سەرمایەتى مەرىپمان بۆ دلنىابۇون لە كرۆكى بەھىزى دېپلۆمات، كارمەندى زىرەكى پىپۇر و گەشەسەندۇو، ئەندامانى خزمەتكۆزازى و نەھە داھاتووی پىپۇر ئاسايىشى نەتهوهېي دادەمەززىنەن. ئىمە ئاستى ھەممەجۇرى، دادپەرەرە و تايپەتمەندى زياڭ دەكەين. هەروهە گەزى بە خۆگۈنچاندن و پەرەپىندانى راهىنەنەكان لە سەرانسەرى ھىزى كار، لە ئاسايىشى نەتهوهېيمان دادەنلىن. دەرفەتى نوى بۆ شارەزايىنى ناپېشىسى دەرەخسىنەن بۆ ماوهەيەكى كاتى خزمەتى حکومەتكەمان بکەن و پەيوەندى بە كەسان رەخنەگرى بەھەمەند لە كەرتى تايىت لەسەر پرسى كۈران كەشوهەوا، ئاسايىشى تەندرووستى جىهانى، تەكەنلەلۇزىي دەركەوتۇو دەكەين بۆ كاركىردىن لە حکومەتى فىدرالى ئەمرىكا. ئىمە ھىزى كار بۆ ئە و تەكەنلەلۇزىانە پىويسىتىان بېنە دابىندەكەين، هاوكاتىشىن ھانى رىكەراوە نوینەكان و كولتوورى نوېخوازى پىويسىت بۆ بەرنگاربۇونەھە ئالىنگارىيە ئالۇزەكانى ئەمۇ دەدەين. هەروھە، ئىمە بەپەلە كار بۆ بەھىزىكردىنى ھىزى كارى ئاسايىشى نەتهوهېيمان دەكەين، كە رەنگدانەھە و تەھاواي فەريى ئەمرىكا و ھەممو ئە و ھەنەزە بىت كە ھەيەتى، ھەر وھەكۆ ئەم چەند ھەنگاوه، ئىمە جەخت لەسەر دەستپاڭى و لېپرسىنەھە و شەفافىيەت و بەرپرسىيارىتى دەكەينەھە.

كانتىك بە دېپلۆماسى، ئابورى، تەندرووستى و ئامپازەكانى پەرەپىندان سەركىدايەتى دەكتات ئەمرىكا زياڭ بەدەستەدەن ئىنلىك، بۆ ئەم مەبەستەش و بۆ خۇ بەدۇورگەتن لە پىشتبەستن بە سوپاى ئەمرىكا بۆ ئەنجامدانى ئەرك و بەرپرسىيارىتىيەكان بەشىۋەيەكى باشتى لەگەل كەسانى دىكەدا، كارە لە پىشىنەكانى بوجەھە ئاسايىشى نەتهوهېيمان لەپىش چاۋگەتنى سەرجاھى نوى بۆ دېپلۆماسى و گەشەپىندان دەبىت. هەروھە، ئىمە و بەرهەنەن لە كۆمەلگەي ھەوالگەي ھەنگەرەنەن دەكەين بۆ دلنىابۇون لەھەنگەرەنەن و زانبارى پىندان لە كاتى پىويسىتدا بۆ سىاسەتكەن دەزىنەھە و دۆزىنەھە دەرفەتكەن و پىشىگەتن لە ھەرەشەكان پىش ئەھە بگۆردىن بۆ قەيران دەكەين.

لەبەر ئەھە وھە جياوازى نەرىتى لەنیوان سىاسەتى دەرەكى و ناوخۇيى، لە نیوان ئاسايىشى نەتهوهېي و ئاسايىشى ئابورى و ئاسايىشى تەندرووستى و هەروھە ئاسايىشى ئىنگەيىدا ھەيە، ئىمە چاكسازى لە دەزگا و بەش و پرۇسەكانى نىو ھەبکەلى رىكەراوەي كۆشكى سې دەكەين بە جۇرىك كە رەنگدانەھە راستى نوى بىت. ئىمە دلنىيابىي بە تاكەكانى خاوهەن شارەزايى لە بوارەكانى زانست، تەكەنلەلۇزىا، ئەندازىبارى و بېرىكارى، ئابورى و داراپى، زمانە گەزىكەكانى ناچەكان دەدەين، كە بەتەواوە لە بېرىارەكانى ئىمەدا لە بەرچاۋ دەگىرەن. چونكە ھەرگىز حکومەتى فىدرالى قورخەكارى لەسەر شارەزايى ناڭات. ئىمە پرۇسەي نوى و ھاوبەشىكەن دەكەين بۆ دلنىابۇون لەھەنگەرەن دەھولەت، شارەوانى، خىل، كۆمەلگەي مەدەن، دىاپىپۇر و باوهەئەتكەرەكانى كەرتى تايىت باشتى لە سىاسەتى رادەرپىرىن بەكېھەن و مىكانىزمى نوى بۆ ھاوهەلۇستى سىاسى و جىبەجىنگەردىنى لەسەر ھەممو ئە و كۆمەلە و لايەنە جۇراوجۇزانە پەرەپىنەدەين.

دەرئەنچام

ئەم ساتە خالىكى ھەستىار و چارەنۇرسىيە، ئىمە لەناو مىشتووممىرىكى بەھەتىبىن سەبارەت بە ئاراستەي داھاتووی جىهانەكەمان. بۆ ئەھە وھە سەربىكەوېن، دەبىت ئەھە نېشانبىدەين، كە ھېشىتا دەتowanin دىمۇكراسىيەكان بە دەست گەلەكەمان بگەيەنەن. ئەمەش بەررۇداۋىپك رۇونادات، ئىمە دەبىت بەرگرى لە دىمۇكراسى بکەين و بەھىزىز نوېن بکەيەنەھە. ئەمەش بەمانى بىيانانى باشتىرى بناخەي ئابورىيەكەمان و دووبارە دانانەھە بېنگەمان لە دامەزراوه نېۋەدەلەتىيەكان دەدات. دەبىنەھە كانمان لە ناوخۇ (مالەھە) بەرزىكەيەنەھە و لە ھەممو جىهانىش بەرگرىيان لە بکەين. ھىزى سەربازىيمان مۆدىرەن و پېشكەوتۇو بکەين، بەلام بە دېپلۆماسىيەت پىشەنگى و سەركىدايەتى بکەين. بۇۋازانەھە و تۇرى ھاۋپەيمانى ئەمرىكا و ئە و ھاوبەشانە كە جىهانىان بۆ ھەممو گەلەكەمان سەلامتى كەرددووھە. جىگە لە ئەمرىكا، ھېچ نەتهوهېيەكى دىكە بېنگەيەكى وا بەھىز و باشتىرى نېيە بۆ جولاندى داھاتوو. ئەنجامدانى ئەمەش وادەخوازىت كە ئىمە باوهەشى بۆ بکەيەنەھە و بەرژەھەندىيە بەردەوامەكانمان بەدەست بەھىنەن و بۆ نزىكىبۇونەھە لە جىهان لە پىگەي مەتمانە و ھىزەھە.

ئەگەر ئەمە بىكەين، كار لەكەل ھاواكارە دىمۆكراتەكانمان بىكەين، ئىيمە رۇووبەرۇووی ھەموو ئالىنگارىيەك دەبىنەوە و پېش ھەموو ئاستەنگىيەك دەكەۋىن. بەيەكىشەوە دەتوانىن داھاتوو باشتىر بىنیات بىنىن.

i] <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>